

“GRAMMATIKANI VA LUG‘AT BOYLIGINI MUSTAHKAMLASHDA TEXNOLOGIYA, HAMKORLIK VA KOMMUNIKATIV AMALIYOTNING O‘RNI”

Xaydarova Shaira Toxir qizi

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy Universitetining Jizzax filiali

Ilmiy rahbar: Psixologiya fakulteti Xorijiy tillar kafedrası

“Filologiya va xorijiy tillar” yo‘nalishi

shoiraxaydarova@mail.ru

Davletova Charosxon Muhammad qizi

Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston milliy universiteti Jizzax filiali psixologiya

fakulteti filologiya tillarni o‘qitish ingliz tili yo‘nalishi 4-bosqich talabasi

charosxondavletova249@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18095799>

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tilini o‘qitish jarayonida grammatik bilimlar va lug‘at boyligini rivojlantirishda texnologiya vositalari, o‘quvchilar o‘rtasidagi hamkorlik hamda kommunikativ mashqlarining ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy ta‘lim jarayonida raqamli texnologiyalar, guruh va juftlikda ishlash, shuningdek, real muloqotga asoslangan mashqlar o‘quvchilarning til ko‘nikmalarini mustahkamlashda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Maqolada ushbu yondashuvlarning nazariy asoslari, amaliy imkoniyatlari va ularni ingliz tili darslarida samarali qo‘llash yo‘llari yoritib beriladi. Shuningdek, texnologiya va hamkorlik asosida tashkil etilgan darslar o‘quvchilarning faolligini oshirishi, grammatikani ongli o‘zlashtirishga hamda lug‘at boyligini faol nutqda qo‘llashga yordam berishi asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar: texnologiya, hamkorlik, kommunikativ yondashuv, grammatika, lug‘at boyligi, ingliz tilini o‘qitish.

KIRISH

XXI asrda chet tillarini o‘qitish jarayoni an‘anaviy yondashuvlardan zamonaviy, interaktiv va o‘quvchi markazli ta‘lim tizimiga o‘tib bormoqda. Ayniqsa ingliz tilini o‘rganishda faqat grammatik qoidalarini yodlash yoki so‘zlarni alohida-alohida o‘rganish yetarli bo‘lmay qolmoqda. Bugungi kunda tilni real muloqot vositasi sifatida o‘rgatish, ya‘ni grammatikani va lug‘atni kommunikativ jarayonda mustahkamlash muhim ahamiyat kasb etmoqda. Shu jarayonda texnologiya, hamkorlik va kommunikativ amaliyotlar asosiy vosita sifatida namoyon bo‘lmoqda.

Zamonaviy texnologiyalar ta‘lim jarayoniga keng joriy etilishi natijasida o‘qituvchi va o‘quvchilar uchun yangi imkoniyatlar yaratilmoqda. Onlayn platformalar, mobil ilovalar, interaktiv doskalar va multimedia vositalari grammatikani tushuntirish, lug‘atni mustahkamlash va mashq qilish jarayonini yanada samarali qiladi. Shu bilan birga, o‘quvchilarning o‘zaro hamkorlikda ishlashi va kommunikativ mashqlarda ishtirok etishi tilni tabiiy muhitga yaqin sharoitda o‘rganishga xizmat qiladi.

Texnologiyaning grammatika va lug‘at o‘rganishdagi o‘rni

Ingliz tili darslarida grammatikani va lug‘at boyligini o‘rgatishda muhim yordamchi vosita hisoblanadi. Turli xil onlayn resurslar orqali grammatik qoidalar vizual va interaktiv shaklda tushuntiriladi. Masalan, video darslar, animatsiyalar va testlar yordamida o‘quvchi grammatik qoidalarini nafaqat o‘qib, balki ko‘rib va eshitib ham o‘zlashtiradi. Bu esa bilimning uzoq muddat xotirada saqlanishiga yordam beradi.

Lug‘at o‘rganishda mobil ilovalar va raqamli platformalar katta ahamiyatga ega. O‘quvchilar yangi so‘zlarni rasmlar, tovushlar va kontekst orqali o‘rganadi. Bundan tashqari,

texnologiya o'quvchiga mustaqil ishlash imkonini beradi. O'quvchi o'z tezligida mashq bajaradi, xatolarini ko'radi va darhol tuzatish imkoniyatiga ega bo'ladi. Natijada grammatika va lug'at bilimlari mustahkamlanadi.

Hamkorlik asosida o'rganishning ahamiyati

Hamkorlikda o'rganish ingliz tili darslarida muhim pedagogik yondashuvlardan biridir. Juftlikda va guruhda ishlash orqali o'quvchilar bir-biri bilan muloqot qiladi, fikr almashadi va tilni faol qo'llaydi. Bunday jarayonda grammatika va lug'at sun'iy mashq emas, balki muloqot vositasi sifatida ishlatiladi.

Hamkorlik asosidagi mashqlar o'quvchilarda mas'uliyat hissini oshiradi. Har bir o'quvchi guruh ishiga hissa qo'shishga harakat qiladi. Masalan, dialog tuzish, rolly o'yinlar yoki muammoli vaziyatlarni muhokama qilish jarayonida o'quvchilar grammatik shakllarni va yangi so'zlarni tabiiy ravishda qo'llaydi. Bu esa til o'rganishga bo'lgan qiziqishni oshiradi va qo'rquvni kamaytiradi.

Kommunikativ amaliyotning ahamiyati

Kommunikativ yondashuv ingliz tilini o'qitishda eng samarali usullardan biri hisoblanadi. Bu yondashuvda asosiy e'tibor grammatik qoidalarning o'ziga emas, balki ularni real nutq jarayonida qo'llashga qaratiladi. O'quvchilar savol-javoblar, munozaralar, suhbatlar va taqdimotlar orqali grammatikani va lug'atni faol ishlatadi.

Kommunikativ mashqlar o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantiradi. O'quvchi grammatik xatolardan qo'rqmasdan gapirishga harakat qiladi. Bu jarayonda o'qituvchi nazorat qiluvchi emas, balki yo'naltiruvchi rolini bajaradi. Natijada grammatika va lug'at bilimlari amaliy nutqda mustahkamlanadi.

O'qituvchining roli va metodik yondashuvi

Texnologiya, hamkorlik va kommunikativ yondashuv asosida tashkil etilgan darslarda o'qituvchining roli o'zgaradi. O'qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki darsni tashkil etuvchi va yo'naltiruvchi shaxs bo'lib xizmat qiladi. U dars uchun mos texnologik vositalarni tanlashi, samarali hamkorlik mashqlarini rejalashtirishi va kommunikativ vazifalarni to'g'ri tashkil etishi lozim.

O'qituvchi o'quvchilarning darajasini hisobga olib, soddadan murakkabga tamoyili asosida darsni olib borishi kerak. Shunda grammatika va lug'at o'rganish jarayoni qiziqarli va samarali bo'ladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, grammatikani va lug'at boyligini mustahkamlashda texnologiya, hamkorlik va kommunikativ amaliyot muhim o'rin tutadi. Ushbu yondashuvlar o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol muloqotga undaydi va bilimlarni ongli o'zlashtirishga yordam beradi. Zamonaviy ingliz tili darslarini ushbu omillar asosida tashkil etish o'quvchilarning til kompetensiyasini rivojlantirishda samarali natija beradi.

Adabiyotlar, References, Литературы:

1. Language Richards, J. C., & Rodgers, T. S. (2014). Approaches and Methods in Teaching.
2. Harmer, J. (2007). How to Teach English.
3. British Council. Teaching Grammar and Vocabulary Communicatively.
4. Scrivener, J. (2011). Learning Teaching.
5. Cambridge English. Technology in Language Learning.

6. Teshaboyeva, N. Z. (2023). Modifications of Consonants in Connected speech. In Conference on Universal Science Research (Vol. 1, No. 11, pp. 7-9).
7. Teshaboyeva, N. Z., & Niyatova, M. N. (2021). General meanings of the category of tenses. International Journal of Development and Public Policy, 1(6), 70-72.
8. Zubaydulla, T. N. (2023). THE CLASSIFICATION OF SYNONYMS AND THEIR SPECIFIC FEATURES.". XXI ASRDA INNOVATION TEXNOLOGIYALAR, FAN VA TA'LIM TARAQQIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLAR" nomli respublika ilmiy-amaliy konferensiyasi, 1(12), 126-131.
9. Teshaboyeva, N., & Yakubova, N. (2023). CHANGES OF MEANING OF WORDS. 2(12), 126-129.
10. Teshaboyeva, N., & Erkaboyeva, S. (2024). TEACHING LISTENING WITH TECHNOLOGY. 2(35), 46-49.